

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4038-4039/2545

นายโกเมศ จันทรเกษกับพวกบริษัทสหประกันชีวิตจำกัด

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง พ.ร.บ.จัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน พ.ศ.2522 มาตรา 31, พ.ร.บ.จัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน พ.ศ.2522 มาตรา 45, พ.ร.บ.จัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน พ.ศ.2522 มาตรา 49, พ.ร.บ.อนุญาโตตุลาการ พ.ศ.2530 มาตรา 10, ป.วิ.พ. มาตรา 87, ป.วิ.พ. มาตรา 88, พ.ร.บ.อนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2530 มาตรา 10, พ.ร.บ.จัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน พ.ศ. 2522 มาตรา 45, พ.ร.บ.จัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน พ.ศ. 2522 มาตรา 31

ย่อ / หลักกฎหมาย

มูลกรณีที่โจทก์ฟ้องจำเลยเป็นเรื่องที่โจทก์อ้างว่าการที่จำเลยเลิกจ้างโจทก์นั้นเป็นการเลิกจ้างที่ไม่เป็นธรรม ซึ่งเป็นการใช้สิทธิตามที่ พ.ร.บ. จัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน พ.ศ. 2522 มาตรา 49 บัญญัติไว้ มิใช่เป็นการฟ้องเกี่ยวกับกรณีพิพาทซึ่งเกิดจากสัญญาจ้างพนักงาน แต่อย่างใด ดังนั้น แม้ว่าสัญญาจ้างระหว่างโจทก์กับจำเลยระบุว่า "นายจ้างและลูกจ้างยินยอมให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งใช้สิทธิใด ๆ ที่จะพึงมีตามสัญญานี้เพื่อระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการก่อน ถ้าปรากฏว่าไม่สามารถระงับข้อพิพาทได้ให้ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อไป" ก็ตาม กรณีก็ไม่ต้องด้วยบทบัญญัติแห่ง พ.ร.บ. อนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2530 มาตรา 10 โจทก์จึงมีสิทธินำคดีมาฟ้องต่อศาลแรงงานกลางได้ การดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลแรงงานนั้น พ.ร.บ. จัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน พ.ศ. 2522 มาตรา 45 ให้อำนาจศาลที่จะเรียกพยานหลักฐานมาสืบได้เองตามที่เห็นสมควรและเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ซึ่งเป็นกรณีที่มีบทบัญญัติกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีแรงงานเป็นการเฉพาะแล้ว ไม่อาจนำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 87(2) และมาตรา 88 มาอนุโลมใช้บังคับแก่การดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลแรงงานตาม พ.ร.บ. จัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน พ.ศ. 2522 มาตรา 31 ได้ การที่ศาลแรงงานกลางอนุญาตให้โจทก์อ้างเอกสารหมายเลข จ.1 และ จ.11 เป็นพยานและรับฟังข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในเอกสารดังกล่าว ทั้งที่โจทก์มิได้ระบุเอกสารทั้งสองฉบับไว้ในบัญชีระบุพยานของโจทก์ จึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว แม้ข้อเท็จจริงจะฟังได้ว่า กิจการของจำเลยประสบภาวะขาดทุนต่อเนื่องนับแต่ดำเนินการในปี 2538 จนถึงปี 2542 รวมเป็นเงินถึง 40 ล้านบาท และนอกจากโจทก์แล้วจำเลยยังได้เลิกจ้างพนักงานอื่น

คำพิพากษา

ๆ อีก 2 คน ตามที่จำเลยอุทธรณ์ก็ตาม แต่จำเลยมีทุนจดทะเบียนดำเนินการถึง 208,500,000 บาท ประกอบกับจำเลยทราบดีอยู่แล้วว่าปกติการดำเนินธุรกิจประกันภัยสหรณ์อย่างเช่นกิจการของจำเลยจะขาดทุนต่อเนื่องในระยะเวลา 6 ปีแรก และข้อเท็จจริงก็ไม่ปรากฏอย่างชัดแจ้งว่า แนวโน้มในการดำเนินกิจการของจำเลยในปีต่อ ๆ ไปนั้นจะต้องประสบภาวะวิกฤตจนถึงขั้นไม่อาจดำเนินการกิจการต่อไปได้หากไม่แก้ไขการจัดการโดยวิธีเลิกจ้างโจทก์ ฉะนั้นจึงถือว่าการที่จำเลยเลิกจ้างโจทก์นั้นยังไม่มีเหตุอันสมควรอย่างเพียงพอ เป็นการเลิกจ้างที่ไม่เป็นธรรมคดีทั้งสองสำนวนศาลแรงงานกลางมีคำสั่งให้รวมพิจารณาเข้าด้วยกัน โดยเรียกโจทก์เรียงตามลำดับสำนวนว่าเป็นโจทก์ที่ ๑ และโจทก์ที่ ๒ โจทก์ทั้งสองสำนวนฟ้องว่า จำเลยเลิกจ้างโจทก์ทั้งสองโดยไม่มีเหตุ

อันสมควร เป็นการเลิกจ้างที่ไม่เป็นธรรม ขอให้จำเลยรับโจทก์ที่ ๑ เข้าทำงานต่อไปในตำแหน่งเดิม หากไม่ประสงค์รับโจทก์ที่ ๑ เข้าทำงานขอให้ชำระค่าเสียหาย พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับถัดจากวันฟ้องไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ที่ ๑ ส่วนโจทก์ที่ ๒ ไม่ประสงค์ทำงานกับจำเลยต่อไป จึงขอให้บังคับจำเลยชำระค่าเสียหาย พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับถัดจากวันฟ้องไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ที่ ๒ จำเลยทั้งสองสำนวนให้การว่า จำเลยเลิกจ้างโจทก์ทั้งสอง เพราะจำเลยขาดทุนต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี ๒๕๓๘ ถึงปี ๒๕๔๒ เป็นเงิน ๔๐ ล้านบาท จึงเห็นควรให้ปรับลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นในหมวดเงินเดือนและค่าจ้างตามนโยบายของที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้น จำเลยมิได้กั้นแกล้งโจทก์ทั้งสอง จำเลยมิได้เลิกจ้างเพียงโจทก์ทั้งสอง ศาลแรงงานไม่มีอำนาจพิจารณาเนื่องจากตามสัญญาจ้างข้อ ๙ ระบุว่าโจทก์ทั้งสองและจำเลยตกลงกันให้เสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการก่อน ขอให้ยกฟ้อง ศาลแรงงานกลาง พิจารณาให้จำเลยจ่ายค่าเสียหายให้โจทก์ที่ ๑ เป็นเงิน ๔๔๘,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ในต้นเงินดังกล่าว นับถัดจากวันฟ้องไปจนกว่าจะชำระเสร็จ ให้จำเลยจ่ายค่าเสียหายให้โจทก์ที่ ๒ จำนวน ๒๔๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ในต้นเงินดังกล่าว นับถัดจากวันฟ้องไปจนกว่าจะชำระเสร็จ คำขออื่นให้ยก จำเลยทั้งสองสำนวนอุทธรณ์ต่อศาลฎีกา ศาลฎีกาแผนกคดีแรงงานวินิจฉัยว่า มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของจำเลยประการแรกว่า โจทก์ทั้งสองไม่มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลแรงงานกลางเนื่องจากสัญญาจ้างพนักงานระหว่างโจทก์ทั้งสองกับจำเลยระบุไว้ว่า ในกรณีที่มีข้อพิพาทจะต้องประนีประนอมโดยอนุญาโตตุลาการก่อนศาลแรงงานกลางจึงไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนี้ เห็นว่า สัญญาจ้างระหว่างโจทก์ทั้งสองกับจำเลยตามสัญญาจ้างพนักงานเอกสารหมายเลข ล. ๕ และ ล. ๖ ข้อ ๙ ระบุว่า "นายจ้างและลูกจ้างยินยอมให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งใช้สิทธิใด ๆ ที่จะพึงมีตามสัญญานี้เพื่อระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการก่อน ถ้าปรากฏว่าไม่สามารถระงับข้อพิพาทได้ให้ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อไป" ข้อสัญญาดังกล่าวมีความหมายว่าในกรณีที่เกิดข้อพิพาทระหว่างโจทก์ทั้งสองกับจำเลยเกี่ยวกับสิทธิอย่างใดตามสัญญาจ้างพนักงานซึ่งโจทก์ทั้งสองกับจำเลยได้ตกลงจัดทำไว้ตามเอกสารหมายเลข ล. ๕ และ ล. ๖ คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายจะต้องเสนอข้อพิพาทนั้นต่ออนุญาโตตุลาการให้เป็นผู้ชี้ขาดก่อนและเป็นผลให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะนำข้อพิพาทดังกล่าวไปฟ้องต่อศาลแรงงานกลางก่อนที่จะให้อนุญาโตตุลาการชี้ขาดไม่ได้ตามที่พระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๑๐ บัญญัติไว้ เว้นแต่จะเป็นกรณีที่ข้อตกลงนั้นเป็นโมฆะหรือไม่สามารถระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการได้ แต่ข้อเท็จจริงปรากฏตามคำฟ้องของโจทก์ทั้งสองว่ามูลกรณีที่โจทก์ทั้งสองฟ้องจำเลยคดีนี้เป็นเรื่องที่โจทก์ทั้งสองอ้างว่าการที่จำเลยเลิกจ้างโจทก์ทั้งสองนั้นเป็นการเลิกจ้างที่ไม่เป็นธรรม ซึ่งเป็นการใช้สิทธิตามที่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๔๙ บัญญัติไว้ มิใช่เป็นการฟ้องเกี่ยวกับกรณีพิพาทซึ่งเกิดจากสัญญาจ้างพนักงานตามเอกสารหมายเลข ล. ๕ และ ล. ๖ แต่อย่างใด โจทก์ทั้งสองจึงมีสิทธิที่จะนำคดีนี้มาฟ้องต่อศาลแรงงานกลางได้เนื่องจากมิได้อยู่ในเงื่อนไขข้อตกลงตามที่จำเลยกล่าวอ้าง ศาลแรงงานกลางจึงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนี้ มีปัญหาต้องวินิจฉัยต่อไปตามอุทธรณ์ของจำเลยที่ ศาลแรงงานกลางรับฟังข้อเท็จจริงโดยพิจารณาจากผลงานวิจัยของชาวเยอรมันตามเอกสารหมายเลข จ.๑ ประกอบกับรายงานกิจการประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๙ เอกสารหมายเลข จ. ๑๑ ว่าจำเลยทราบดีว่าปกติธุรกิจประกันภัยสหรณ์อย่างจำเลยจะขาดทุนต่อเนื่องในระยะเวลา ๖ ปีแรกนั้นด้วยกฎหมายหรือไม่ โดยจำเลยอ้างว่าโจทก์ทั้งสองอ้างเอกสารหมายเลข จ. ๑ และ จ. ๑๑ เป็น

พยานโดยมิได้ระบุเอกสารทั้งสองฉบับไว้ในบัญชีระบุพยานของโจทก์ทั้งสอง การรับฟังข้อเท็จจริงจากเอกสารดังกล่าวของศาลแรงงานกลางจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย เห็นว่า พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแรงงานกลางและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๒๙ บัญญัติหลักการสำคัญในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีแรงงานไว้ว่าจะต้องเป็นไปโดยประหยัด สะดวก รวดเร็ว และเที่ยงธรรม หากประเด็นใดคู่ความไม่อาจตกลงหรือประนีประนอมยอมความกันได้มาตรา ๓๙ ก็บัญญัติให้ศาลแรงงานจัดเป็นประเด็นข้อพิพาทไว้ ระบุให้คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งนำพยานเข้าสืบก่อนหรือหลังแล้วกำหนดวันสืบพยานไปทันทีในการสืบพยานของคู่ความนั้นตามมาตรา ๔๔ และข้อกำหนดศาลแรงงานว่าด้วยการดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลแรงงาน ข้อ ๑๐ ซึ่งออกใช้บังคับโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๙ ให้อำนาจศาลแรงงานสอบถามคู่ความแต่ละฝ่ายว่า ประสงค์จะอ้างและสืบพยานใดบ้าง แล้วจดยรายชื่อและที่อยู่ของพยานบุคคล สภาพและสถานที่เก็บของพยานเอกสารหรือพยานวัตถุไว้ หรือจะให้คู่ความทำบัญชีระบุพยานยื่นต่อศาลแรงงานในวันนั้นหรือภายในกำหนด ๒ วัน ก็ได้ หากศาลแรงงานเห็นว่าพยานที่คู่ความนำมาสืบยังไม่ได้ข้อเท็จจริงแห่งคดีแน่ชัด ศาลก็มีอำนาจตามมาตรา ๔๕ ที่จะเรียกพยานหลักฐานมาสืบได้เองตามที่เห็นสมควรและเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ซึ่งเป็นกรณีที่มิมีบทบัญญัติกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๘๗ (๒) และมาตรา ๘๘ มาอนุโลมใช้บังคับแก่การดำเนินการกระบวนการพิจารณาในศาลแรงงานตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๓๑ ได้ เมื่อศาลแรงงานมีอำนาจเรียกพยานมาสืบได้เองหรือกำหนดให้คู่ความนำพยานมาสืบโดยจะให้ยื่นบัญชีระบุพยานหรือไม่ก็ได้ดังกล่าวมาแล้วการที่ศาลแรงงานกลางอนุญาตให้โจทก์ทั้งสองอ้างเอกสารหมาย จ. ๑ และ จ. ๑๑ เป็นพยานและรับฟังข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในเอกสารดังกล่าวจึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว คดีมีปัญหาวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของจำเลยประการสุดท้ายว่า การที่จำเลยเลิกจ้างโจทก์ทั้งสองเป็นการเลิกจ้างที่ไม่เป็นธรรมหรือไม่ เห็นว่า แม้ข้อเท็จจริงจะฟังได้ว่ากิจการของจำเลยประสบภาวะการขาดทุนต่อเนื่องนับแต่เริ่มดำเนินกิจการในปี ๒๕๓๘ จนถึงปี ๒๕๔๒ รวมเป็นเงินถึง ๔๐ ล้านบาท และนอกจากโจทก์ทั้งสองแล้วจำเลยยังได้เลิกจ้างพนักงานอื่น ๆ อีก ๒ คน ตามที่จำเลยอุทธรณ์ก็ตาม แต่จำเลยมีทุนจดทะเบียนดำเนินการถึง ๒๐๘,๕๐๐,๐๐๐ บาท ปรากฏตามสำเนาหนังสือรับรองของสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร กรมทะเบียนการค้าเอกสารหมาย ล. ๑ ประกอบกับจำเลยทราบดีอยู่แล้วว่าปกติการดำเนินธุรกิจประกันภัยสหรณ์อย่างเช่นกิจการของจำเลยจะขาดทุนต่อเนื่องในระยะเวลา ๖ ปีแรก และข้อเท็จจริงก็ไม่ปรากฏอย่างชัดเจนว่าภาวะการขาดทุนของจำเลยในขณะที่เลิกจ้างโจทก์ทั้งสองกับแนวโน้มในการดำเนินกิจการของจำเลยในปีต่อ ๆ ไปนั้นจะต้องประสบภาวะวิกฤตจนถึงขั้นไม่อาจดำเนินกิจการต่อไปได้หากไม่แก้ไขการจัดการโดยวิธีเลิกจ้างโจทก์ทั้งสอง ฉะนั้นจึงต้องถือว่าการที่จำเลยเลิกจ้างโจทก์ทั้งสองนั้นยังไม่มีเหตุอันสมควรอย่างเพียงพอ เป็นการเลิกจ้างที่ไม่เป็นธรรม ศาลแรงงานกลางพิพากษาชอบแล้ว อุทธรณ์ของจำเลยทุกข้อฟังไม่ขึ้น พิพากษายืนนางสาวสุจิตรา พัฒนากิติ ผู้ช่วย นายพิชญ์พงศ์ จันทะศรี ย่อ นายไพโรจน์ โรจน์อภิรักษ์กุล ตรวจนายไมตรี ศรีอรุณ ผู้ช่วยฯ/ตรวจ

องค์คณะ

ปัญญา สุทธิบัติ · มงคล คุปต์กาญจนากุล · พูนศักดิ์ จงกลนี้

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: thai-legal-corpus (CC-BY-4.0) — deka.supremecourt.or.th ·

